

overordnet Instant, og de Bevillinger høre ikke til dem, som saaledes gives uden videre. De gives tværtimod meget vanskelige og kun, naar særlige Omstændigheder tale derfor. Vil man indføre i Lovgivningen, at saadanne Bevillinger skulle gives under de Omstændigheder, saa er det noget Andet; men det staar der ikke det Mindste om her i Lovforslaget, saa det er Noget, man ikke kan stole paa. Det kan godt være, at saalænge den nuværende Justitsminister sidder ved Roret, at han under de Omstændigheder, som her er Tale om, og altsaa den Paagjældende om ikke fuldt ud beviser, saa dog allensfals paa en rimelig Maade godtgjør det, og ansøger om en Bevilling af den Bestaffenhed, jeg nævnte, ikke vil negte en saadan Bevilling; men Tiderne skifte jo, og den ærede Justitsminister er ligesom vi Andre dødelig; man veed ikke, hvortledes det kan gaa, der er ikke slaaet Noget fast derom. Jeg har heller ikke hørt, at den ærede Justitsminister under denne Debat eller ved andre Leiligheder, saavidt jeg mindes, har ytret, at han i saadanne Tilfælde, hvor virkelig den Ulempe maatte foreligge, som Endringsforslaget søger at imødegaa, uden videre vil give Bevilling til for den overordnede Instantts at fremsætte nye Indsigelser eller nye Benægtelser; men der hører en Bevilling til, og det er en Bevilling til fri Proces. Som jeg allerede omtalte ved Sagens foregaaende Behandling, kan det, naar man appellerer f. Ex. fra Københavns Gjældscommission en Sag til Højesteret, paa ingen Maade betale sig, fordi den vil koste meget mere ved Højesteret end hele Sagen er værd, og der er derfor ikke Andet at gjøre, naar at saadant Uheld er sket som det, der her er Tale om, end enten at finde sig i det og betale, hvad man maaste uretfærdig er dømt til at betale, og i hvert Fald ikke har haft mindste Veilighed til at værge sig imod, eller at sætte sig i langt større Omkostninger, som man ikke paa nogen Maade kan faae Godtgjørelse for. Vor Retsforfatning har jo den Bestaffenhed i Modsatning f. Ex. til den tidste, at hvor man ikke har særlig Adkomst til stadesløse Omkostninger, saasom hvor Gjældsbeviser betinge det, eller hvor man har en Regel, eller i enkelte andre Tilfælde, faar man ikke sine virkelige Omkostninger godtgjorte; man faaer noget, som kaldes „Sagens Omkostninger“, en Godtgjørelse med en Sum, som ikke i mindste Maade gjør Fordring paa eller giver sig ud for eller paa nogen Maade er tilstrækkelig til at dække Omkostningerne, man har haft med Sagen. Jeg kan virkelig ikke se, hvorfor man er saa hange for, at En eller Anden skulde kunne

finde paa at instruere sin Rone, sin øvrige Husstand eller hvem det er, til bestandig at sige: „Han er bortreist“, naar det ikke er sandt, hvorfor man er saa hange derfor, at man vil gaa til at slaa saadanne Ting fast, som her maa finde Sted efter dette Lovforslag, naar man ikke tager Endringsforslaget med, at man erkjender en Stævning for lovlig forkyndt, nagtet den kun er forkyndt for Trediemand og under saadanne Omstændigheder, at det efter Alt, hvad der foreligger, maa antages, at den paagjældende Indtævnte ikke har faaet det Allerringeste at vide eller har kunnet faaet det Allerringeste at vide om Indstævningen, men er dømt uden at vide det Allerringeste om, at der er anlagt Sag imod ham, og inden at han har haft nogen- somhelst Veilighed til at forsvare sig mod det mod ham anlagte Sogsmaal. Det vil virkelig aabne særdeles god Udsigt til, at de, som have tvivlsomme Fordringer, som de tro at kunne gjøre gjældende, eller Fordringer, som knap engang ere tvivlsomme i Retning af deres Berettigelse, ville passe Tiden op, naar Folk ere reiste deres Vej, for saa at stævne dem, søge dem og faae dem dømt. Hvem veed, naar man ligefrem aabner Afgang til noget Saadant — og det forekommer mig, at det gif den ærede Justitsminister ud fra, at man gjorde; Stævningen var gyldig, uanset hvem den var forkyndt for, saa snart man havde fulgt Reglerne — hvem veed da, om ikke deraf vil udvikle sig den Praxis, at Folk, som ere reiste bort, blive overfaldne af Stævninger og Sogsmaal, som de ikke have den allermindste Anelse om, og blive dømt til at betale det ene og det andet, som de slet ikke skyldte. Ingen kan indestaa for, at der ikke vil udvikle sig en Praxis i den Retning, og det tror jeg vilde være meget værre, end hvad man befrygter fra den modsatte Side. For mig staar den Sætning, som den meget ærede Justitsminister ogsaa paaberaabte sig til Fordel for det af ham stillede Endringsforslag, den Sætning, at Ingen bør dømmes, saajært han ikke har haft Veilighed til at forsvare sig, og at man maa indrette Forkyndelsesreglerne saaledes, at man har den bedst mulige Garanti for, at Stævningen kommer til hans Kundskab, selv om Forkyndelsen ikke netop er sket for ham personlig — for mig staar den Sætning som det Øverste og det Første, og jeg vil ikke, saalænge som jeg kan, undlade at modsætte mig og give mit Minde til, at man her lader en Lov gaa igjennem, som ligefrem statuerer noget Modsat.

Bertelsen (Hjørring Amts 5te Valgrede): Paa dette Trin af denne Sags Behandling skal jeg ikke følge det ærede